

ارزیابی آموزش عالی کشور در فرآیند جهانی شدن

هادی رزقی شیرسوار¹، پانته آ پیراینده²

چکیده:

جهانی شدن یکی از مفاهیمی است که در قرن بیست و یکم وارد حوزه های علوم اجتماعی، سیاسی و اقتصادی شده و به صورت جدی چارچوب های حکومتی، مرزهای جغرافیایی کشورها، هنجارهای فرهنگی و غیره را تحت تأثیر خود قرار داده است. اما با وجود تمام باورها و اعتقادات حاکم در زمینه جهانی شدن و آنچه که جهانی شدن را نتیجه ورود به هزاره سوم برمی شمارد به صورت قطع یقین این فرآیند نه در قرن بیست و یکم بلکه از قرن هجدهم پیدایش و گسترش یافته است. اما در قرن بیست و یکم به ویژه در یک دهه اخیر مفاهیم جدیدی به مفهوم جهانی شدن اضافه شده است، مفاهیم و واژگانی از قبیل جهانی شدن آموزش، آموزش عالی جهانی، نیروی کار جهانی و غیره

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه متخصصان و خبرگان حوزه آموزش عالی می باشند که با توجه به مشخص نبودن حجم جامعه تعداد 63 نفر از طریق روش نمونه گیری در دسترس بعنوان نمونه مورد تحقیق انتخاب شدند. در ضمن برای جمع آوری اطلاعات در این پژوهش از دو روش کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه 24 گویه ای) استفاده شده است.

نتایج حاصل از اجرای آزمون t نشان می دهد در سطح اطمینان 99% و درجه آزادی (df:62) وضعیت مولفه چندزبانه بودن دانشگاهها، ساختارهای انعطاف پذیر و ارتباط با دیگر دانشگاههای معتبر جهان در حد ضعیفی قرار دارد. ولی وضعیت مولفه های هیات علمی توانمند، وجود فناوریهای نوین و برنامه های درسی نوین در حد مطلوبی قرار دارد.

لغات کلیدی: جهانی شدن، بین المللی شدن، آموزش عالی، ارزیابی عملکرد

¹- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار و مسئول مکاتبات Email: rezghih@yahoo.com

²- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار.

برخلاف بحث گسترده در مورد جهانی شدن³ و اثر آن بر روش زندگی، چند مطالعه در مورد چارچوب چند بعدی جهانی سازی انجام شده است. اکثر آنها در مورد انتقاد و بهبود کار اولیه در مورد این بحث و عمدتاً شاخص مجله سیاست خارجی آ. ت کیرنی⁴ بود. این شاخص، ارزیابی جهانی سازی در نتیجه ترکیب عوامل آموزشی، اقتصادی، فنی و سیاسی است. به هر حال بسیاری از سازمان های جهانی از شاخص ترکیبی برای نظارت بر پدیده جهانی استفاده می کنند که تفسیر متفاوتی از ادغام می دهد مثل توسعه آموزش عالی، آموزش انسانی، رقابت جهانی، حقوق بشر و حفظ محیط زیست. (Castagna, 2010)

تاریخچه جهانی شدن

واژه جهانی شدن به عنوان یک واژه مهم تا اوایل یا حتی اواسط دهه 1980 در محافل دانشگاهی چندان به رسمیت شناخته نمی شد، لغت نامه آکسفورد واژه جهانی را در زمره کلمات جدید معرفی می کند، لغت نامه آکسفورد خاطر نشان می کند که کاربرد مذکور از جهانی شدن متأثر از نظریه مارشال مک لوهان درباره «دهکده جهانی» است که در کتاب اکتشافات در ارتباطات (1960) مطرح شده است. البته بر سر، منشاء پیدایش این مفهوم توافق چندانی وجود ندارد. اما چنانکه پیشتر بیان شد، فرایند پرشتاب و گسترده جهانی شدن در دهه های اخیر زمینه ای مناسب و انگیزه ای نیرومند برای بررسی و تحلیل این فرایند پدید آورده و امروز اقتصاددانان، جامعه شناسان و عالمان سیاسی پرشماری درباره جنبه های گوناگون جهانی شدن می اندیشند که حاصل کار آنها نظریه هایی در رابطه با پیدایش، گسترش و تشدید فرایند جهانی شدن و تأثیرها و پیامدهای آن در زندگی اجتماعی در جهان معاصر است. چشم انداز جهانی شدن نیز از موضوع های مورد بحث در این دسته نظریه هاست (استروم کوئیست، 2007).

³ Globalization

⁴ - A.T. Kearney Foreign Policy.

البته نظریه‌های جهانی شدن به نظریه‌هایی که در چندین سال اخیر عرضه شده محدود نمی‌شود. در تعدادی از نظریه‌های عرضه شده در دهه‌های پس از جنگ جهانی دوم هم از فرایند جهانی شدن و عوامل جهانی ساز و همگونی‌آفرین سخن به‌میان آمده و حتی جامعه‌شناسان کلاسیکی مانند دورکیم، مارکس و وبر نیز کم‌وبیش در این باره اندیشیده‌اند.

نویسندگان و نظریه‌پردازان مختلف کم‌وبیش تحت عناوین گوناگون از چنین فرایندها و نیروهایی صحبت کرده، در صدد توصیف و تبیین آن‌ها برآمده‌اند، ولی در این میان، جامعه‌شناسان و اقتصاددانان برجسته سده نوزدهم و اوایل سده بیستم جایگاهی ویژه دارند. که در این میان سن سیمون، جامعه‌شناس فرانسوی یکی از نخستین متفکران این حوزه بود. او عقیده داشت؛ به‌واسطه عملکرد نیروهای جهانی ساز و همگونی‌آفرین، حد و مرزهای سیاسی - فرهنگی بیش از پیش تضعیف شده و جامعه‌ای جهانی شکل خواهد گرفت. دو نیرو یا عاملی که از دیدگاه سن سیمون در فرایند جهانی شدن مؤثرند، صنعتی شدن و علم‌الاجتماع است. آگوست کنت، شاگرد سن سیمون، که به فرایند پیشرفت بشر علاقه‌مند بود، همگونی و همبستگی فزاینده و سرانجام شکل‌گیری یک جامعه جهانی را در گرو پشت سر گذاشتن «مراحل سه‌گانه» می‌دانست. درحالی‌که سن سیمون و آگوست کنت ریشه فرایند جهانی شدن و شکل‌گیری جامعه جهانی را در علم و صنعت و تحول ذهنی بشر جستجو می‌کردند، دورکیم پدیده‌ای اجتماعی را زمینه‌ساز و تسهیل‌کننده فروپاشی مرزهای فرهنگی - سیاسی و همگونی جهان می‌دانست.

وبر هم با آن‌که برای جوامع اروپایی و تمدن غربی ویژگی‌هایی استثنایی قائل بود، نوسازی و تجدد را عواملی بسیار مؤثر در فرایند جهانی شدن می‌دانست. از دیدگاه وبر، فرایند عقلانیت همچون کاتالیزور جهانی ساز است که با گسترش آن همه فرهنگ‌ها کم‌وبیش ویژگی‌های مشترک پیدا می‌کنند. این ویژگی‌های مشترک عبارتند از غیر شخصی شدن روابط، پیشرفت فن‌آوری، اهمیت‌یابی تخصص و گسترش کنترل فنی عقلانی بر فرایندهای طبیعی و اجتماعی (وانگنگ، 2008).

دانیل بل نظریه‌پرداز دیگری است که به فرایند یکپارچه و همبسته شدن جوامع می‌پردازد. از دهه شصت به بعد تعدادی از نظریه‌پردازان به این نتیجه رسیده بودند که دوره‌ای نوین در زندگی بشر آغاز شده و نظم اجتماعی متفاوتی شکل می‌گیرد. جامعه نوپدیدی که بل شکل‌گیری آن را بشارت می‌داد، «جامعه اطلاعات محور» بود. او با معیار قراردادن فن‌آوری، جوامع را به سه نوع جامعه کشاورزی، جامعه صنعتی و جامعه اطلاعات محور تقسیم می‌کند (رابرتسون و راث، 2008).

اما در ادامه والرشتین مفهوم نظام اجتماعی درباره جهانی شدن، را مطرح نمود. از نظر وی آنچه که به یک نظام اجتماعی شکل و ماهیت می‌بخشد، وجود یک تقسیم‌کار در درون آن است. از این دیدگاه، والرشتین سه نوع نظام جهانی را در تاریخ زندگی اجتماعی بشر شناسایی می‌کند: نظام‌های کوچک، امپراطوری‌های جهانی و اقتصادهای جهانی: نظام‌های کوچک در واقع اقتصادهای ساده مبتنی بر کشاورزی یا شکار هستند که دیگر وجود ندارند و امپراطورهای جهانی نظام‌هایی هستند در بر گیرنده چند فرهنگ، ولی دارای نظام سیاسی واحد و تقسیم‌کار واحد که نخستین نوع از سه نوع ممکن نظام جهانی هستند. اقتصادهای جهانی نوع دیگری از نظام‌های اجتماعی هستند که در چارچوب آن‌ها چندین دولت سیاسی دارای فرهنگ‌های متمایز (دولت-ملت‌ها)، به واسطه یک نظام اقتصادی مشترک ادغام می‌شوند. نظام جهانی مدرن یا نظام سرمایه‌داری در رده چنین اقتصادهایی می‌گنجد. سوسیالیسم جهانی هم که با نابودی دولت-ملت و نظام سرمایه‌داری و شکل‌گیری یک نظام اقتصادی-سیاسی واحد ادغام‌کننده فرهنگ‌های مختلف ویژگی می‌یابد و نمونه عینی ندارد، اقتصاد جهانی دیگری به‌شمار می‌آید (وانگنگ، 2008).

اما در این میان مک‌لوهان از جمله نظریه‌پردازانی است که نگاهی فرهنگی به جهانی شدن دارد. او از دیدگاه جامعه‌شناسی ارتباطات به واسطه‌های انتقال عناصر فرهنگی بیشتر از محتوای فرهنگ اهمیت می‌دهد و تاریخ زندگی اجتماعی بشر را بر پایه فن‌آوری‌های ارتباطی بازسازی می‌کند. بنابراین در نظریه مک‌لوهان شناسایی و درک فرایند جهانی شدن هم جز با شناخت جایگاه رسانه‌های در برگیرنده فن‌آوری‌های حمل‌ونقل و ارتباطات میسر نمی‌شود. گیدنز هم مانند برخی از نظریه‌پردازان نوین، فرایند جهانی شدن را محصول برهم خوردن نظم سنتی فضا و زمان می‌داند. به نظر گیدنز جهانی شدن را به هیچ‌وجه نمی‌توان پدیده‌ای صرفاً اقتصادی دانست، هر چند که شکل‌گیری یک اقتصاد جهانی از مهم‌ترین عناصر ویژگی‌بخش پدیده مورد نظر به‌شمار می‌آید. بر این اساس جهانی شدن پدیده‌ای فراتر از همبستگی متقابل است. در واقع گیدنز از جمله نظریه‌پردازانی است که در واکنش به رهیافت تقلیل‌گرا و اقتصادمحور نظریه‌پردازان نظام جهانی، به‌ویژه والرشتین، بر جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی فرایند جهانی شدن تأکید می‌کنند و آن را فراتر از شکل‌گیری نظام جهانی می‌دانند (موک، 2007).

آموزش عالی در فرآیند جهانی شدن

آرنوف و تورس¹ (2007) در تحقیقات خود چنین شرح می دهند که در مجموع فرآیند جهانی شدن با تمام مخالفت ها و موافقت ها در حال وقوع و فراگیرتر شدن است . اما آنچه که در حال حاضر ضروری است به آن توجه شود برطرف نمودن یک تضاد است!؛ چگونه می توان بین تفکر جهانی و عملکرد منطقه ای ارتباط برقرار کرد؟ ایندو در جهت درک بهتر این موضوع نظریه ملت - دولت را مطرح کردند . نظریه ای که قابلیت درک بهتر مفاهیم جهانی شدن را فراهم می سازد(آرنوف و تورس ، 2007).

لوپز و کامبوتو² (2011) در پژوهشی به بررسی آموزش چند فرهنگی در شرایط جهانی شدن و بین المللی شدن پرداختند . از نظر این دو با توجه به تحولات ایجاد شده در شرایط کنونی و با توجه به بین المللی شدن و جهانی شدن تحولات آموزش، چند فرهنگی شدن آموزش عالی نیز بصورت عینی نمود یافته است. به بیان دیگر بروز چند فرهنگی شدن آموزش عالی در ادامه روند جهانی شدن آموزش پدید آمده است. این دو پیش نیازهای آموزش عالی در عصر جهانی شدن را به شرح عوامل زیر بر می شمرد:

1. پداگوژی فرهنگی جدید .
2. سیاستگذاری ها و برنامه ریزی های جدید در عرصه آموزش های چند فرهنگی³ .
3. آنچه که دانشگاه های عصر جهانی شدن می بایست آموزش دهند .
4. برنامه درسی مبتنی بر ویژگی های جهانی شدن .
5. تفکر و اندیشه مدیریتی مبتنی بر جهانی شدن .
6. ترویج فرهنگ نوع دوستی و احترام به عقاید مختلف و متفاوت به عنوان نقطه اشتراک فرهنگ های متفاوت .
7. بکارگیری تکنولوژی های نوین در دانشگاه های عصر جهانی شدن .
8. حاکم شدن هم صدایی و تفکر گروهی بر دانشگاه ها در دهکده جهانی .
9. برنامه ریزی در زمینه مهاجرت دانشگاهیان در عصر جهانی شدن .
10. توجه به سنت ها ، قومیت ها ، فرهنگ ها ، ادیان و تحرکات اجتماعی در عصر جهانی شدن در دانشگاهها .

¹ - Armove & Torres

² - Lopez and Kambutu

³ . Multicultural Education

11. ضرورت شناخت نظامی گری¹، سلطه جهانی و کشمکش میان زشت و زیبا و امپریالیسم جهانی به عنوان یکی از وظایف دانشگاه های عصر جهانی شدن .

12. گسترش آموزش های غیر رسمی و رسمی به عنوان یکی از وظایف دانشگاه های عصر جهانی شدن (لوپز و کامبوتو ، 2011) .

بابسیل و کاراباجال² (2011) گسترش آموزش عالی مجازی و آموزش از راه دور را یکی از ره آوردهای جهانی شدن برشمرده اند. از نظر این دو به دلایلی چند گسترش آموزش از راه دور در عصر جهانی شدن بیش از پیش گسترش خواهد یافت :

1. در حال حاضر بیش از 771 میلیون نفر از جمعیت جهان بی سواد و یا کم سواد هستند که نیازمند به دسترسی به آموزش اجباری و رایگان می باشند .

2. بیش از یک سوم جمعیت بزرگسالان جهان (تقریباً دو میلیارد نفر) امکان دسترسی به منابع اطلاعاتی چاپی از قبیل کتاب ، مجله ، روزنامه و غیره را ندارند .

3. بیش از 250 میلیون نفر از کودکان جهان توانایی اتمام تحصیلات پایه را ندارند و بیش از 100 میلیون نفر از کودکان جهان هرگز امکان دسترسی به آموزش اجباری را پیدا نمی کنند .

به دلایل ذکر شده، در یکی دو دهه آینده عمده فعالیت آموزش عالی در جهان معطوف به آموزش از راه دور خواهد شد (بابسیل و کاراباجال ، 2011) .

از نظر این دو آموزش عالی در هزاره سوم دارای ویژگی های زیر است :

1. چند زبانه بودن دانشگاه .

2. نوآوری در شیوه های آموزش .

3. توجه به فرهنگ محلی در آموزش های آن لاین .

4. تغییر در برنامه ریزی درسی با توجه به پیش نیازهای آموزش های مجازی (همان) .

ویلیس و دیگران¹ (2008) مهمترین مشکلات دانشگاه های ژاپن در عرضه خدمات در شرایطی جهانی شدن را شامل موارد زیر برمی شمرد :

¹ . Militarism

² - Bousil and Carabajal

1. وجود ساختار بوروکراتیک در دانشگاه ها و جامعه .
2. ضعف همکاری با دانشگاه های بین المللی .
3. ضعف در برنامه های درسی در دانشگاه .
4. کمبود اعضاء هیأت علمی توانمند.
5. دانش پایین زبان انگلیسی در دانشگاه های ژاپن .
6. تنش های سیاسی با کره و چین (ویلیس و دیگران، 2008).

چارچوب ادراکی و مراحل اجرای چارچوب :

با توجه به مروری بر ادبیات تحقیق و جمع آوری نقطه نظرات اساتید و خبرگان چارچوب ادراکی و

مراحل اجرای مدل به شرح نمودار زیر آورده شده است. همانگونه که مشاهده می شود

¹ - Willis and others

اهداف پژوهش

هدف کلی

بررسی وضعیت آموزش عالی کشور در عرصه جهانی شدن

اهداف جزعی

- 1) شناسایی مولفه های اصلی پژوهش
- 2) بررسی وضعیت هریک از مولفه ها در عرصه جهانی شدن
- 3) ارائه مدل و راهکارهای مناسب در جهت تقویت نقش دانشگاهها در فرآیند جهانی شدن

سؤالات پژوهش

با توجه به اهداف پژوهش، تحقیق ذیل در صدد پاسخگویی به سوالات زیر می باشد:

- 1) وضعیت آموزش عالی کشور در شرایط جهانی شدن کنونی چگونه است؟
- 2) مدل مناسب در جهت بهبود وضعیت مولفه های مورد پژوهش چیست؟

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-پیمایشی می باشد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه متخصصان و خبرگان حوزه آموزش عالی می باشند که با توجه به مشخص نبودن حجم جامعه تعداد 63 نفر از طریق روش نمونه گیری در دسترس بعنوان نمونه مورد تحقیق انتخاب شدند.

روش گرد آوری و تجزیه تحلیل اطلاعات

برای جمع آوری اطلاعات در این پژوهش از دو روش کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه 24 گویه ای) استفاده شده است.

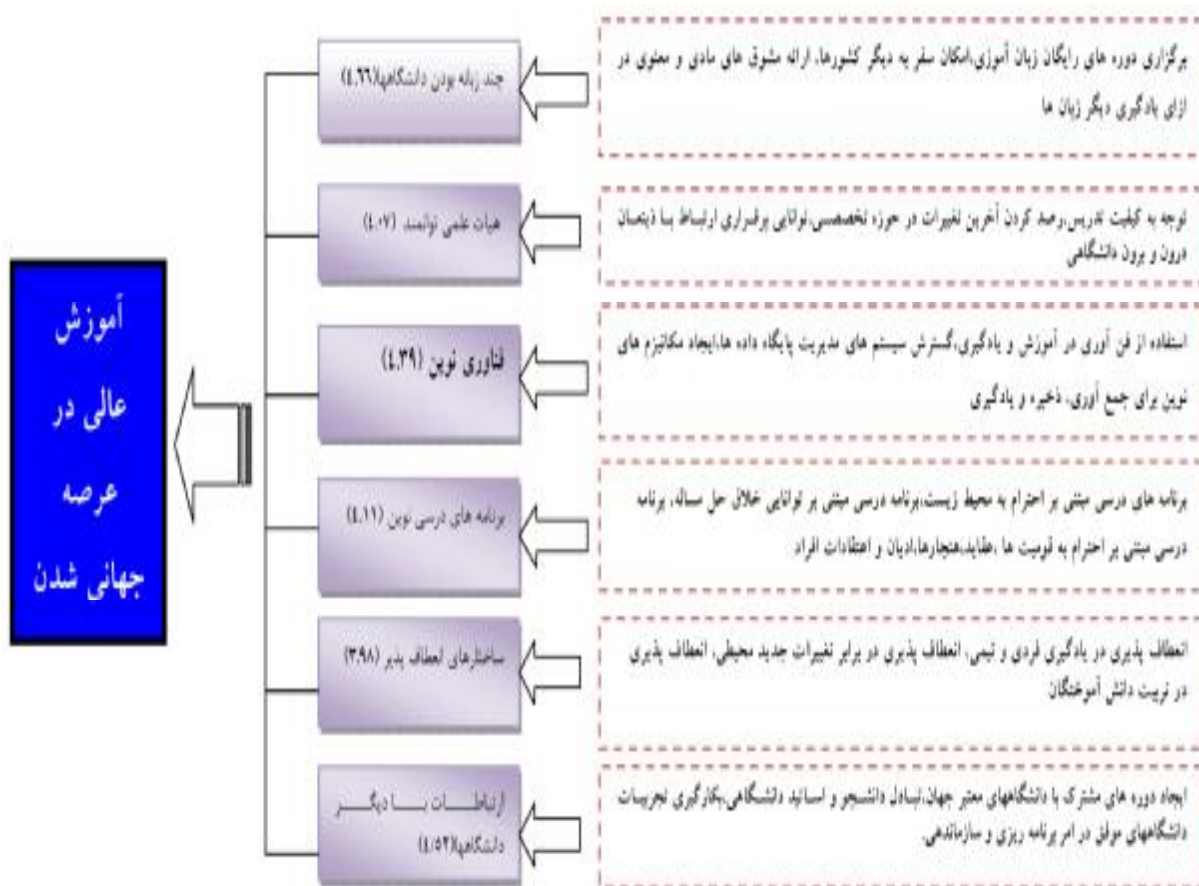
آزمون سوالات پژوهش

1) وضعیت آموزش عالی کشور در شرایط جهانی شدن کنونی چگونه است؟

	Test Value = 9					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
چند زبانه بودن دانشگاهها	1.533	62	.130	.603	-.18	1.39
هیات علمی توانمند	3.133	62	.003	1.349	.49	2.21
فناوری نوین	3.475	62	.001	1.460	.62	2.30
برنامه های درسی نوین	2.877	62	.005	1.063	.32	1.80
ساختارهای انعطاف پذیر	-.730	62	.468	-.238	-.89	.41
ارتباطات با دیگر دانشگاهها	.627	62	.533	.175	-.38	.73

نتایج حاصل از اجرای آزمون t نشان می دهد در سطح اطمینان 99% و درجه آزادی (df:62) وضعیت مولفه چندزبانه بودن دانشگاهها در حد ضعیفی قرار دارد. ولی وضعیت مولفه های هیات علمی توانمند، وجود فناوریهای نوین و برنامه های درسی نوین در حد مطلوبی قرار دارد. لیکن از سوی دیگر مولفه های ساختارهای انعطاف پذیر و ارتباط با دیگر دانشگاههای معتبر جهان در حد ضعیفی قرار دارد.

2) مدل مناسب در جهت بهبود وضعیت مولفه های مورد پژوهش چیست؟

نتایج حاصل از انتخاب وضع مطلوب از نظر نخبگان منجر به مدل بالا شده است. همانگونه که از مدل بالا ملاحظه می شود بالاترین میانگین بدست آمده مربوط به مولفه برقراری ارتباط با دیگر دانشگاههای بین المللی می باشد.

پیشنهادات کاربردی

با توجه به نتایج حاصل از اجرای این تحقیق در جهت بهبود عملکرد دانشگاهها در عصر جهانی شدن ضروری است موارد زیر بیش از پیش مورد توجه آموزش عالی کشور قرار گیرد. از جمله موارد حائز اهمیت می توان به توجه بیش از پیش به ارتباطات با دانشگاههای معتبر جهان و یادگیری زبانهای دوم و سوم دانشگاهیان از جمله دانشجویان و اساتید دانشگاهی است. در مجموع مهمترین پیشنهادات به شرح زیر می باشد:

. آموزش های الکترونیکی و شرایط ایجاد دروس مجازی در کشور

- . بهره گیری از فناوری های نو، در پژوهش به ویژه پژوهش های کاربردی.
- . الکترونیکی کردن فعالیت های (اداری و سازمانی و....)
- . دسترسی به اینترنت پرسرعت و کم هزینه ویژه دانشگاهیان (اساتید، دانشجویان و کارکنان)
- . احداث شبکه فیبرنوری در درون دانشگاهها
- . یکپارچگی سیستم اتوماسیون (رایانه ای) اداری
- . امکانات قوی پشتیبانی ICT
- . انتخاب رویکردهای نوین، در برنامه ریزی آموزشی و درسی مطابق با تغییرات و پیشرفت های جهانی
- . ارتقای مهارت های زندگی دانشجویان، در قالب دروس عمومی
- . توجه به برنامه های آموزشی قابلیت محور و برنامه های درسی انگیزشی
- . نوآوری و توسعه رشته های علمی جدید
- . برگزاری المپیادهای علمی بین المللی (قاره ای و جهانی)
- . شناسایی استعداد های درخشان
- . گسترش انجمن های علمی و تشکل های دانشجویی در سطح ملی و فراملی
- . توجه به قرار دادهای پژوهشی در سطح جهانی
- . توسعه منابع کتابخانه ها و دسترسی جامعه دانشگاهی به بانک های اطلاعاتی روزآمد
- . برگزاری سمینارها و همایش های تخصصی بین المللی
- . شرکت فعال اعضای هیئت علمی و دانشجویان در سمینارها و همایش های بین المللی
- . برقراری ارتباط قوی با ذینفعان داخلی و خارجی و ارائه خدمات مشاوره ای به جامعه
- . گسترش ارتباطات بین المللی
- . تقویت صلاحیت های عمومی و تخصصی مدیران
- . ارزشیابی مستمر کیفیت در دانشگاهها مطابق با استانداردهای جهانی
- . توجه به رضایتمندی جامعه دانشگاهی و پاسخگویی مدیران دانشگاه
- . برقراری ارتباط مراکز رشد در دانشگاههای داخل و مراکز رشد بین المللی
- . جذب و ارتقاء هیئت علمی توانمند
- . توجه به اثربخشی اعضای هیئت علمی و اجرای دوره های بازآموزی اعضای هیئت علمی

- . تناسب حجم کاری اعضای هیئت علمی (ساعات تدریس و پژوهش)
- . ارائه فرصت‌های مطالعاتی خارج از کشور ویژه اعضاء هیات علمی
- . مشارکت اعضای هیئت علمی در اداره امور دانشگاه
- . برگزاری دوره های بازآموزی کارکنان غیر هیئت علمی
- . تخصیص بودجه مناسب برای بخش‌های مختلف
- . تنوع و نوآوری در تأمین منابع مالی دانشگاه
- . اثربخشی ساختارهای اداری و مالی در دانشگاه
- . افزایش تسهیلات وامکانات رفاهی کارکنان، هیئت علمی و مدیران

منابع:

- Arnove, R.F., and C.A. Torres (2007) *Comparative education: The dialectic of the global and the local*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.
- Boubsil, Ouanessa and Carabajal, Kayleigh (2011) Implications of Globalization for Distance Education in the United States, *Journal of Distance Education*, 25:5–20.
- Cantwell, Brendan and Maldonado-Maldonado, Alma (2009) four stories: confronting contemporary ideas about globalisation and internationalisation in higher education, *Globalisation, Societies and Education*, Vol. 7, No. 3, September, 289–306.
- Castagna Alina, Emiliano Colantonio, Donatella Furia, Nicola Mattoscio (2010) Does Education play a relevant role in globalization? *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2 , 3742–3750.
- Lopez, Veronica and Kambutu, John (2011) Multicultural Education within the Era of Internalization and Globalization, *Multicultural Perspectives*, 13(1), 3–4.
- Mok, Ka Ho (2007) Globalisation, new education governance and state capacity in East Asia, *Globalisation, Societies and Education*, Vol. 5, No. 1, March 2007, pp. 1–21.
- Robertson, Susan L. and Keeling, Ruth (2008) stirring the lions: strategy and tactics in global higher education, *Globalisation, Societies and Education*, Vol. 6, No. 3, September, 221–240
- Torres, C.A. (2009) *Education and neoliberal globalization*. New York: Routledge.
- Stromquist, N. P. 2007. Internationalization as a response to globalization: Radical shifts in university environments. *Higher Education* 57:81–105.
- Wangenge-Ouma, Gerald (2008) Globalisation and higher education funding policy shifts in Kenya, *Journal of Higher Education Policy and Management*, Vol. 30, No. 3, August 2008, 215–229.
- Willis, David and others (2008) FRONTIERS OF EDUCATION: JAPAN AS “GLOBAL MODEL” OR “NATION AT RISK”? *International Review of Education*, 54:493–515.